

**Kultūros, verslo ir gyvenamųjų namų kvartalo Priešpilio g. 9, Klaipėda, architektūrinis konkursas**

**AIŠKINAMASIS RAŠTAS**

**1. Architektūrinė idėja (urbanistiniu lygmeniu, I etapas)**

Projektuojama teritorija – nacionalinio reikšmingumo Pauliaus Lindenau laivų statyklos kompleksas, pasižymintis išskirtine inžinerine, urbanistine ir istorine verte. Kvartalo vizija grindžiama principu, kad teritorijos identitetą formuoja ne pavieniai objektai, o visa industrinė sistema: elingas, dirbtuvės, technologinis tiltas, slipas ir ryšys su Kuršių mariomis.

Urbanistinė idėja remiasi trimis pagrindiniais principais:

- 1. Ryšys su miestu ir vandeniu.** Kvartalas formuojamas kaip pralaidi, žmonėms orientuota struktūra, atkurianti istorinius ryšius su Danės krantine ir Kuršių mariomis. Pagrindinė pėsčiųjų alėja nuo Priešpilio g. atveria vaizdą į marias ir tampa pagrindiniu jėjimu į teritoriją.
- 2. Kultūros, darbo ir rekreacijos funkcijų derinimas.** Paveldo pastatai pritaikomi kultūrinėms ir visuomeninėms funkcijoms, nauji tūriai – gyvenamajai ir komercinei veiklai. Kvartalas veikia kaip daugiasluoksnė miesto dalis, kurioje kultūra, gyvenimas ir darbas natūraliai persipina.
- 3. Industrinės kompozicijos interpretavimas.** Išlaikomas istorinis mastelis, ritmika ir konstrukcinė logika. Nauja architektūra kuriama kaip foninis sluoksnis, nekonkuruojantis su paveldu, o jį sustiprinantis.

Centrinis elementas – **Elingas**, suvokiamas ne kaip pastatas, o kaip **transformuojama miesto scena**, veikianti trimis režimais: – atvira viešoji erdvė dienos metu, – uždaras sceninis tūris renginių metu, – industrinė galerija ekspozicijoms.

**2. Integralumo analizė (I etape urbanistinė)**

Teritorija zonuojama vadovaujantis statytojo pateikta užduotimi bei galiojančiu „Teritorijos tarp Pilies gatvės, akcinės bendrovės „Baltijos“ laivų statyklos, uosto akvatorijos ir Danės upės detaliuoju planu“ (toliau Detalusis planas).

Pagal Detaliojo plano sprendinius tvarkoma teritorija apima detaliajame plane Nr. 2, 13 pažymėtas dalis.

**Sklypas Nr. 2.** Teritorija apima A ir B1 dalis. Šiaurinėje sklypo dalyje (A1 dalis) yra išlikusios saugomos Elingo konstrukcijos. Erdvė po Elingo konstrukcijomis nėra užstatoma. Elingas suvokiamas ne kaip statinys, o kaip transformuojama miesto scena. Dienos metu jis veikia kaip atvira viešoji erdvė, integruojanti judėjimą, poilsį ir spontaniškas veiklas. Renginių metu konstrukcija papildoma nusileidžiančiais ekranais, formuojančiais uždarą erdvinį tūrį, leidžiantį organizuoti koncertus ir projekcijas. Trečiasis scenarijus – kultūrinės ekspozicijos, kai elingas tampa industrine galerija, išnaudojančia savo mastelį ir struktūrą kaip foną menui. Tokiu būdu Elingo konstrukcijos apžvelgiamos netrukdomai visomis kryptimis.

A2 dalyje yra išlikęs technologinis tiltas (unikalus KVR kodas: 25900). Tarp technologinio tilto ir pastatų zonos formuojama pėsčiųjų alėja vedanti nuo Priešpilio gatvės link marių. Ji atveria Kuršių marių vaizdą nuo pagrindinės privažiavimo gatvės ir yra pagrindinė pėsčiųjų gatvė patekimui į teritoriją. Alėjoje numatoma įrengti istorijos taką, skirtą atskleisti Pauliaus Lindenau laivų statyklos istoriją nuo pastatymo iki šių dienų. Tam naudojamos integruotos grindinyje informacinės lentos.

Galimas telefonų programėlės sukūrimas, pasakojantis laivų statyklos istoriją. Tarp alėjos ir Elingo įrengiamas **fontanas**.

A3 dalį sudaro Pauliaus Lindenau laivų statyklos statinių komplekso vamzdžių dirbtuvė ir kalvė (unikalus KVR kodas 25901, kompleksas 25898), pripažinta kultūros paveldo apsaugos objektu. Pastatas pritaikomas vizualaus meno galerijai. Pastato fasadai sutvarkomi atliekant tvarkybos darbus. Prie pagrindinio įėjimo į pastatą formuojama vieša erdvė, kurios pagrindinis akcentas yra fontanas su žuvytėmis. Skveras skirtas ramesniam poilsiui, galima lauko kavinių vieta.

A1 ir A3 dalis jungia pėsčiųjų alėja. Prie įėjimo į pastatą vizualaus meno galeriją paliekama vieta erdvinei instaliacijai arba skulptūrai, kurią bus galima apžvelgti tiek nuo pagrindinės alėjos, tiek pro paliktas atviras erdves tarp daugiabučio gyvenamojo namo atskirų korpusų.

B1 dalyje numatyti daugiabutis gyvenamasis pastatas, kurio atskiri korpusai sujungti požemine automobilių stovėjimo vieta. Gyvenamojo namo pirmame aukšte numatomos komercinės patalpos, turinčios tiesioginius išėjimus į lauką. Yra galimybė dalį veiklos vykdyti lauke, įrengiant lauko terasas.

C1 pastatas yra valstybės saugomas kultūros paveldo statinys (KVR 25899). Atviroje biurų erdvėje integruoti du trijų lygių tūriai, kurie savo forma kuria aliuziją į šioje vietoje kadaise statytus laivus. Jie apdailinti metalu, todėl jų architektūrinė išraiška sustiprina industrinį pastato charakterį ir palaiko ryšį su vietos istorine tapatybe. Erdvės laisvo planavimo (coworking principu), kas leis panaudoti jas pagal poreikį, lengvai transformuojant patalpas.

Iš kultūrinės - komercinės – gyvenamosios erdvės sklandžiai pereinama prie viešosios miesto erdvės. Yra galimybė patekti tiek nuo gyvenamųjų namų takais, tiek nuo gatvės. Centrinis parko akcentas – esamas fontanas su ruonių liūtais. Aplink jį formuojama ramaus poilsio zona. Šiaurinėje dalyje numatyta vaikų žaidimo aikštelė. Pietvakarinėje dalyje paliekama zona bendruomenės renginiams bei nedidelių jachtų ekspozicijai.

### **3. Teritorijos sutvarkymas, transportas ir srautai (I etapas)**

Patalpų naudotojų transporto srautai organizuojami požeminėje pastato dalyje. Antžeminė dalis yra skirta tik pėsčiųjų, nemotorinių priemonių bei aptarnaujančio transporto judėjimui.

Gatvių ir takų struktūra nesudėtinga, aiški. Formuojama aiški viešųjų erdvių ir mobilumo struktūra:

1. pagrindinė pėsčiųjų alėja nuo Priešpilio g. iki marių,
2. jungtys tarp elingo, galerijos, gyvenamųjų korpusų ir krantinės,
3. rekreacinės zonos aplink paveldo pastatus,
4. pralaidžios viešosios erdvės, užtikrinančios patogų judėjimą.

### **4. Funkcinis suplanavimas (I etape labai bendras, tik zonų logika)**

Teritorijoje numatomos šios pagrindinės zonos:

- **kultūros objektai**: elingas, galerija, dirbtuvės, ekspozicinės erdvės,
- **gyvenamoji funkcija**: B1 daugiabutis,
- **paslaugos ir komercija**: pirmo aukšto patalpos,
- **viešosios erdvės**: aikštės, skverai, alėjos,

- **rekreaciniai plotai:** želdynai, fontanai, poilsio zonos,
- **mobilumo zonos:** pėsčiųjų ryšiai, dviračių takai, požeminė parkavimo sistema.

### 5. Apdailos medžiagiškumas (I etape bendro pobūdžio)

Medžiagiškumo principai grindžiami industrinio paveldo interpretacija:

- natūralios, ilgaamžės medžiagos (plienas, betonas, stiklas, medis),
- santūri spalvinė gama, deranti su istorine aplinka,
- naujų tūrių skaidrumas ir lengvumas,
- paveldo konstrukcijų išryškinimas kaip identiteto elementas.

### 6. Konstrukcijų apibūdinimas (I etape labai minimalus)

Nekilnojamų kultūros paveldo inžinerinių statinių konstrukcijos (elingo santvaros, dirbtuvių kolonos, tilto elementai) išsaugomos ir eksponuojamos. Numatomi restauracijos darbai, stabdantys korozinius procesus.

Esamų kultūros paveldo objektų konstrukcijos esamos, pertvarkomos kapitalinio remonto apimtyje. Fasadų apdaila atnaujinama, nekeičiant tipo, keičiant spalvas. Stogo danga keičiama stikline, kad atverti saugomas stogo konstrukcijas. Ant stogo yra galimybė įrengti fotovoltinius elementus.

Nauji pastatai projektuojami laikantis istorinio mastelio ir ritmikos. Laikančios konstrukcijos:

- Pamatai poliniai (galimas kryžminių polių variantas su papildoma atramine sienute);
- Siūloma surenkamo gelžbetonio karkaso sistema (kad ateityje būtų galima lengvai formuoti erdves).
- Stogo laikančios konstrukcijos klijuotos medienos arba surenkamojo gelžbetonio).
- Sienos iš silikatinių blokelių užpildo.
- Išorės apdaila pateikta grafinėje dalyje.

### 7. Pagrindinių inžinerinių sprendinių apibūdinimas (tik svarbiausios nuostatos).

Pastato inžinerinės sistemos:

1. Vandentiekio sistemos pajungiamos prie miesto centralizuotų tinklų;
2. Lietaus, buitinės nuotekos pajungiamos nuo miesto centralizuotų tinklų;
3. Šildymas – šilumos siurbliai oras – oras;
4. Elektra – iš AB „ESO“. Dalis pagaminama fotovoltinių modulių pagalba.

#### • Bendrieji rodikliai (I etapas — tik orientaciniai)

Pavadinimas	Mato vienetas	Kiekis	Pastabos
<b>I. SKLYPAS</b>			
1. Sklypo plotas	m <sup>2</sup>	21260,0	
2. Sklypo užstatymo intensyvumas	-	0,84	
3. Sklypo užstatymo tankis	%	41,0	
<b>II. PASTATAI</b>			
1. Gyvenamas namas:			Ypatingasis statinys
1.1. Pastato bendrasis plotas	m <sup>2</sup>	12163,93	
1.2. Pastato pagrindinis plotas	m <sup>2</sup>	8 925,29	
1.3. Gyvenamasis plotas	m <sup>2</sup>	6322,66	

1.4. Komeracinis plotas	m <sup>2</sup>	1957,89	
1.5. Aukštų skaičius	vnt.	4+M	
2. Kūrybinių erdvių pastatas:			Ypatingasis statinys
II.1. Pastato bendrasis plotas	m <sup>2</sup>	2 135,32	
II.2. Aukštų skaičius	vnt.	1	
3. Vizualaus meno muziejus:			Ypatingasis statinys
3.1. Pastato bendrasis plotas	m <sup>2</sup>	1 601,67	
3.2. Aukštų skaičius	vnt.	2	
4. Viešbutis			Ypatingasis statinys
4.1. Pastato bendrasis plotas	m <sup>2</sup>	1 796,75	
4.2. Aukštų skaičius	vnt.	3+M	
5.			Ypatingasis statinys
5.1. Pastato bendrasis plotas	m <sup>2</sup>	2 550,91	
5.2. Aukštų skaičius	vnt.	3+M	